

Cirkulärnr: 2003:37
Diariernr: 2003/0222
P-cirknr: 2003-2:11
Handläggare: Anders Mellberg
Sektion/Enhet: Arbetsgivarpolitiska sektionen
Datum: 2003-04-28
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personal
Ekonomi/Finans
Rubrik: Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Personalpolitik: 2003-2:11

Arbetsgivarpolitiska sektionen
Anders Mellberg

2003-04-28

Kommunstyrelsen
Personal
Ekonomi/Finans

Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Riksdagen har beslutat om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning, som innebär att kommuner, landsting/regioner och kommunalförbund i förvaltningsberättelsen skall lämna upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro för tid efter den 30 juni 2003. Lagtexten, som återges nedan, överensstämmer helt med vad som föreslagits i regeringens proposition (2002/03:6) och som vi informerat om genom cirkulär 2002:99.

För kommunala företag, liksom för andra privata arbetsgivare, gäller motsvarande regler enligt årsredovisningslagen (1995:1554).

Ändring i lagen om kommunal redovisning (SFS 2002:1065) (bet. 2002/03:LU1, rskr. 43)

Dels införs en ny paragraf, 4 kap. 1 a §, av följande lydelse:

Förvaltningsberättelsen skall, under avsnittet *väsentliga personalförhållanden*, särskilt innehålla upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,
2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt
3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje sådan grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om

uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Bestämmelserna i första–tredje styckena gäller inte kommuner och landsting i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio.

Dels skall 8 kap. 1 § ha följande lydelse:

Sådana upplysningar som avses i 4 kap. 1 § skall omfatta också sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Detta gäller dock inte sådana särskilda upplysningar om sjukfrånvaro som avses i 4 kap. 1 a §.

Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet skall lämnas om sådana juridiska personer i vilka kommunen eller landstinget har ett betydande inflytande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för räkenskapsåret 2003.
2. För räkenskapsåret 2003 skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

Finansdepartementets betänkande (Ds 2002:22) och regeringens proposition (2002/03:6)

I maj 2002 presenterade Regeringskansliet en departementspromemoria (Ds 2002:22) som beskriver bakgrund, motiv m.m. för att redovisa sjukfrånvaro. Promemorian innehåller förslag till hur sjukfrånvaron skall anges med detaljerade beskrivningar *vilka* uppgifter som skall ingå och *hur* dessa skall beräknas. Promemorian har remissbehandlats. Kommunförbundet har i sitt yttrande påpekat att det finns många oklarheter.

I den efterföljande propositionen överensstämmer lagtexten med tidigare förslag beträffande *vilka* uppgifter som skall ingå. I propositionen anges dock följande:

Regeringen anser, till skillnad från arbetsgruppen, att frågor om hur de närmare beräkningarna av sjukfrånvaro skall göras bör överlämnas till praxisutveckling och prövas inom ramen för vad som är god redovisningssed.

Gränsvärdet för när uppgifter i vissa fall inte skall lämnas har enligt propositionen utökats från fem till tio.

Kommunförbundets kommentarer och förslag till tillämpning

Kommunförbundet har träffat företrädare för vissa kommuner och leverantörer av PA-system för att utreda eventuella problem kring tolkningen av lagtexten.

Eftersom det har varit lagstiftarens syfte att få en enhetlig redovisning av sjukfrånvaron för hela arbetsmarknaden har förbundet också träffat företrädare för Landstingsförbundet och övriga arbetsmarknadssektorer samt Bokföringsnämnden, Rådet för kommunal redovisning och Ekonomistyrningsverket.

Som en följd av vad som framkommit på ovannämnda träffar vill Kommunförbundet lämna följande synpunkter på tillämpningen av den kommunala redovisningslagen. Det bör observeras att våra synpunkter enbart avser den lagstadgade redovisningen. I ett efterföljande avsnitt berörs ytterligare frågor kring sjukfrånvarostatistik.

Allmänna principer för redovisningen

Varje arbetsgivare (kommuner och kommunalförbund) skall redovisa hur de anställda varit sjukfrånvarande under respektive räkenskapsår (=kalenderår) med start fr.o.m. den 1 juli 2003.

Enligt 4 kap. 1 a § fjärde stycket gäller inte redovisningskravet om antalet anställda under de två senaste åren i medeltal uppgår till högst tio. Detta undantag, som också har sin motsvarighet i årsredovisningslagen, får tillämpning på vissa kommunalförbund.

Enligt 8 kap. 1 § första stycket gäller att redovisning av sjukfrånvaro inte behöver ingå i den gemensamma förvaltningsberättelse omfattande verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (koncernredovisning). Dock skall varje sådan juridiska person redovisa sin sjukfrånvaro.

Indikatorer (nyckeltal) som skall redovisas

Redovisningen skall omfatta följande sju indikatorer (nyckeltal):

	<i>Indikator (nyckeltal)</i>	<i>I förhållande till</i>
1	Total sjukfrånvarotid	Sammanlagd ordinarie arbetstid
2	Summa tid med långtidssjukfrånvaro	Total sjukfrånvarotid
3	Summa sjukfrånvarotid för kvinnor	Sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor
4	Summa sjukfrånvarotid för män	Sammanlagd ordinarie arbetstid för män
5	Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 29 år eller yngre	Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 29 år eller yngre
6	Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 30–49 år	Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 30–49 år
7	Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 50 år eller äldre	Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 50 år eller äldre

De olika begreppen förklaras närmare nedan.

Samtliga redovisade uppgifter skall anges i procent. Beräkningen av grunduppgifter bör ske med så stor noggrannhet som möjligt. Sjukfrånvaro för del av en arbetsdag t.ex. bör lämpligen beräknas i timmar eller som en procentuell del av dag.

I propositionen har Regeringen föreslagit att redovisningen skall omfatta hela kommunen, men anför samtidigt att *det kan emellertid finnas ett värde i information om sjukfrånvarons fördelning på olika verksamhetsområden eller verksamhetsgrenar* och att Regeringen överväger för närvarande hur uppgifter om sjukfrånvaro på verksamhetsområdesnivå skulle kunna inhämtas från offentliga arbetsgivare. Något förslag i denna del föreligger inte idag.

Sammanlagd ordinarie arbetstid

(4 kap. 1 a § första stycket)

Sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Beräkning skall göras för varje kalenderår.

I departementspromemorian (Ds 2002:22 sid 47 och 48) finns exempel på hur beräkningen på ett mer schablonmässigt sätt skulle kunna göras.

Mot bakgrund av kommunernas mer komplicerade arbetstidsförhållanden föreslår förbundet i stället följande metod, vilken kan tillämpas för samtliga arbetstagare på ett likartat sätt:

För varje kalenderdag summeras den ordinarie arbetstiden för de arbetstagare som är anställda den dagen enligt för varje anställd gällande arbetstidsförläggning (schema). Summering görs för kalenderåret.

Vilka arbetstagare skall omfattas?

Redovisningen skall omfatta samtliga arbetstagare som under räkenskapsåret haft en eller flera anställningar oavsett anställningsform. Även "springvikarier", timavlönade, feriearbetande m.fl. skall ingå.

Ordinarie arbetstid enligt avtal

Med ordinarie arbetstid avses enligt propositionen *arbetstid enligt kollektivavtal eller annat avtal, men inte overtid*.

Vad som avses med *ordinarie arbetstid* enligt kommunala avtal framgår bl.a. av:

- Allmänna bestämmelser (AB) § 11
- Centrala och lokala protokollsanteckningar till AB (avsnitt 1.1)
- Centrala och lokala protokollsanteckningar till Löneavtal (avsnitt 2.2).

Dessutom finns kompletterande eller alternativa bestämmelser om arbetstid i särskilda bestämmelser (bilagor till AB) såsom:

- Bilaga E: Arbetstider m.m. inom räddningstjänsten
- Bilaga H: Viss jourtjänstgörande personal
- Bilaga M: Arbetstider m.m. för lärare.

Det kan också finnas lokala överenskommelser (mellan en enskild arbetsgivare och de lokala arbetstagarorganisationer) eller tillämpningar om andra arbetstidsmått eller annan arbetstidsförläggning än vad som normalt följer av de centrala avtalen. Dylika avvikelser kan också finnas i form av överens-

kommelser mellan arbetsgivare och enskild arbetstagare, i första hand vissa chefspersoner.

Enligt ovannämnda centrala avtal är arbetstiden uttryckt som ett arbetstidsmått i timmar per vecka eller annan begränsningsperiod. I det för varje arbetstagare gällande enskilda anställningsavtalet anges detta arbetstidsmått i regel genom ett arbetstidsschema eller liknande. För deltidsanställd tas hänsyn till sysselsättningsgraden. Hänsyn måste också tas till om det t.ex. gäller kortare veckoarbetstid under sommaren.

I ordinarie arbetstid skall inte inräknas övertid eller mertid.

Vad som sägs ovan om ordinarie arbetstid gäller även för arbetstagare som är frånvarande, helt eller delvis, pga. semester, studier, föräldraledighet, sjukdom eller annan orsak.

Ordinarie arbetstid för anställda inom räddningstjänsten

För arbetstagare, för vilka gäller alternativa tjänstgöringstider enligt bilaga E till AB, föreslår vi följande tillämpning:

Tid mellan kl. 00.00 och 05.00, som enligt arbetstidslagen utgör nattvila, skall anses motsvara jourtid och således inte räknas som ordinarie arbetstid. Om en arbetstagare deltar i utryckningsstyrka mellan kl. 00.00 och 05.00 skall dock sådan tid inräknas i ordinarie arbetstid.

Ordinarie arbetstid för anställda med ferielön eller uppehållslön

Ordinarie arbetstid skall även omfatta tid för semester.

För arbetstagare, som har ferielön enligt bilaga M till AB (lärare) eller uppehållslön enligt AB § 19, föreslår vi följande tillämpning:

Som ordinarie arbetstid räknas även tid under de första 45 kalenderdagarna av ferier eller sommaruppehåll i samma omfattning som under motsvarande tidsperiod före ferieperioden eller sommaruppehållet.

Total sjukfrånvarotid

(4 kap. 1 a § första stycket)

Sjukfrånvaron summeras för varje arbetstagare som den del av den ovan beräknade ordinarie arbetstiden som arbetstagare är frånvarande pga. sjukdom.

Eftersom arbetsfria dagar inte inräknas i ordinarie arbetstid skall inte heller sjukdom under arbetsfria dagar inräknas.

För arbetstagare inom räddningstjänsten, för vilka gäller alternativa tjänstgöringstider enligt bilaga E till AB, räknas normalt inte tid mellan kl. 00.00 och 05.00, såvida nattvilan inte avbryts av utryckning.

För arbetstagare anställda med ferielön (lärare) eller uppehållslön föreslås att sådan tid under de första 45 kalenderdagarna av ferier respektive uppehåll, som arbetstagare erhållit sjuklön från arbetsgivaren, skall inräknas.

Definition av sjukfrånvaro

Vad som avses med sjukfrånvaro framgår av AB § 27 mom. 1 (eller motsvarande bestämmelser i andra kollektivavtal):

Arbetstagare, som inte kan arbeta

- a) till följd av sjukdom, olycksfall eller arbetsskada, får ledigt så länge arbetsförmågan kvarstår,*
- b) på grund av medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering, får ledigt då sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring (AFL) utges eller*
- c) på grund av arbetslivsinriktad rehabilitering, får ledigt då rehabiliteringspenning enligt AFL utges.*

Det saknar betydelse enligt **a)** om det är fråga om karensdag eller om ersättning utges i form av t.ex. sjuklön, sjukpenning, sjukersättning eller aktivitetsersättning. (Fr.o.m. den 1 januari 2003 gäller begreppen sjuk- och aktivitetsersättning i stället för förtidspension och sjukbidrag).

I departementspromemorian fördes ett resonemang om att sjukfrånvaron inte skulle omfatta personer med rätt till förtidspension med skälet att dessa i regel inte längre är anställda. Någon sådan avgränsning finns inte i propositionen.

Sjukersättning och aktivitetsersättning (f.d. förtidspension/sjukbidrag)

Arbetstagare med rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt AFL räknas som sjukfrånvarande så länge anställningen består.

Redovisningen skall inte omfatta tid efter det att en arbetstagares anställning upphört, t.ex. med stöd av 33 § i lagen om anställningsskydd (LAS). Om en arbetstagares anställning omreglerats, t.ex. med stöd av AB § 17, skall redovisningen enbart omfatta den del av anställningen som därefter kvarstår.

En ytterligare uppdelning, som kan vara önskvärd nu eller framdeles, är särredovisning av personer med rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning. Vi överlåter denna bedömning till varje arbetsgivare.

Långtidssjukfrånvaro

(4 kap. 1 a § andra stycket 1.)

Uppgifter skall lämnas särskilt om långtidssjukfrånvaro varmed enligt propositionen avses *sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer*. Det anges vidare att härmed avses *kalenderdagar* och att *även dagar då den anställde normalt skulle ha varit ledig räknas med*.

Enligt departementspromemorian betonas att det skall vara fråga om *sammanhängande frånvaro*. Här anges vidare att *vid fastställande av om sjukfallet pågått i 60 kalenderdagar eller mer skall i förekommande fall sjukdagar som infaller före redovisningsperioden medräknas*.

Observera att lediga dagar enbart inräknas vid bestämning av om frånvarotiden varit sammanhängande 60 dagar eller mer; den faktiska sjukfrånvarotiden beräknas utan hänsyn till ledig tid.

En strikt tolkning innebär att tidsperioden bryts så fort en arbetstagare återgår i arbete, även om det bara är försöksvis och arbetstagaren därefter åter blir sjukskriven. Som framgår ovan bör 60-dagarsvillkoret bestämmas med hänsyn till om sjukperioden påbörjats under föregående räkenskapsår. Observera dock att sjukfrånvarotiden skall fördelas på respektive år. I mån det är möjligt bör 60-dagarsvillkoret för pågående sjukfall bestämmas med hänsyn till tid före 1 juli 2003.

Sjukfrånvarotid för kvinnor och män respektive i åldersgrupper

(4 kap. 1 a § andra stycket 2. respektive 3.)

Uppgifter skall också lämnas för undergrupperna *kvinnor* och *män* respektive åldersgrupperna *29 år eller yngre*, *30–49 år* och *50 år eller äldre*. Inom varje grupp skall gruppens totala sjukfrånvaro anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid.

Med ålder avses uppnådd ålder vid utgången av räkenskapsåret.

För varje undergrupp beräknas summa sjukfrånvarotid respektive sammanlagd ordinarie arbetstid med tillämpning av vad som sägs ovan.

Av integritetsskäl skall uppgift inte lämnas om antalet anställda i en grupp är högst tio eller om det på annat sätt går att hänföra en uppgift till en enskild arbetstagare (4 kap. 1 a § tredje stycket).

Frågor

Frågor om avtalsbestämmelser besvaras av Ann-Charlotte Ohlsson, tfn 08-452 7893 och Lars-Gösta Andréen, tfn 08-452 7592, på Förhandlingssektionen. e-post: ann-charlotte.ohlsson@svekom.se och lars-gosta.andreen@svekom.se

Övriga frågor om ovanstående besvaras av Anders Mellberg, tfn 08-452 7628 på Arbetsgivarpolitiska sektionen. e-post: anders.mellberg@svekom.se

Ytterligare frågor kring sjukfrånvarostatistik

Redovisningen enligt ovan ställer krav på att varje arbetsgivare skall redovisa sin sjukfrånvaro. Någon rutin för att sammanställa uppgifter, t.ex. för hela kommunsektorn, finns inte för närvarande.

Från olika kommuner har dock väckts frågor och önskemål om att Kommunförbundet skulle samla in sjukfrånvarostatistik för att kunna göra jämförelser mellan olika kommuner.

Utredningssektionen har åtagit sig att insamla ovannämnda uppgifter om kommunernas frånvaro, men kan idag inte säga när och hur detta kommer att ske. För att underlätta för den framtida insamlingen är det lämpligt att de uppgifter som tas fram inför årsredovisningen sparas på datamedia.

Från olika kommuner har också väckts frågor om att statistiken om sjukfrånvaron bör vara mer omfattande än vad som krävs enligt redovisningslagen. Exempel härpå är att statistiken bör mera anpassas till olika villkor i gällande avtal och lagar, bl.a. för att möjliggöra kostnadsberäkningar. Det kan också, i

enlighet med vad som sägs i propositionen, finnas skäl att redovisningen av sjukfrånvaron fördelas på olika verksamhetsområden eller verksamhetsgrenar.

Vi kommer att arbeta vidare med frågor om ytterligare statistik. Arbetet kommer att ske i samarbete med intresserade kommuner.

Utredningssektionen återkommer i ovannämnda frågor.

Frågor

Frågor om detta avsnitt besvaras av Eva Palmheden Kalms, tfn 08-452 7884, och Sara Ribacke, tfn 08-452 7885, på Utredningssektionen.

e-post: eva.palmheden.kalms@svekom.se och sara.ribacke@svekom.se

Rådet för kommunal redovisning

Redovisningsrådet har vid sammanträde 2003-03-11 behandlat redovisningsproblematiken. Rådet anser för närvarande att det inte finns skäl att utfärda några praxisanvisningar. Rådet kommer att följa hur kommuner och kommunalförbund tillämpar lagstiftningen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Arbetsgivarpolitiska sektionen

Boel Callermo

Anders Mellberg